ДЕРЖБУД УРСР

РЕСПУБЛІКАНСЬКА СПЕЦІАЛЬНА НАУКОВО - РЕСТАВРАЦІЙНА ПРОЕКТНО-ВИРОБНИЧА МАЙСТЕРНЯ ПО РЕСТАВРАЦІЇ ТВОРІВ ЖИВОПИСУ

ЛЬВІВСЬКИЙ ПІДРОЗДІЛ

Пам"ятки архітектури XУИ-XIX ст. Наукова бібліотека ім.В.Стефаника /бувш. Оссолінеум/ в м. Львові

Дослідження стінопису в куполі приміщення бібліотеки та проектні пропозиції

Директор РСНРПВМ — А.Уманець

Начальник дільниці — Н. Присяжна

Художник-реставратор — Р. Тимовська

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Львів 1991р.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

СКЛАД ДОКУМЕНТАЦІЇ :

I. Історична довідка

2. опис стану живопису

3. Рекомендації по проведенню реставраційно-консерваційних робіт

4. Фотографії з анотаціями

5. Картограми стану стінопису

Замовник : ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК У ЛЬВОВІ

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Історична довідка.

Наукова бібліотека ім. Стефаника, колишній Оссолінеум, збудована на давньому, так званому Галицькому передмісті, яке облюбували собі в I-ій пол. I7ст. як садибу, монашки Найсвятішої Панни Марії з гори Кармель, звані як кармелітки взуті.

На набутому грунті кармелітки збудували костьол св. Панни, Мучениці Агнешки. Протектором будівництва костьолу був архієпіскоп Гроховскій.

В I677році дерев"яний костьол і монастир було завершено архієпіскопом Ходинським.

В I804 та в I8I2рр. костьол та монастир згоріли. В результаті даний участок набув граф М. Оссолінський, який задумав побудувати на цьому місці бібліотеку і музей. Проект було замовлено швейцарському архітектору Петеру Нобіле, який багато працював в Трієсті і в Відні. Та його плани будівлі, розроблені у Відні в I804р. і не дуже прив"язуючі архітектуру з рельефом місцевості, перетерпіли в подальшому значні зміни. Останне слово залишилось за інженером-капітаном Юзефом Бемом. Саме йому належить ідея свобідного портика бічного фасаду, зведеного вже в I844р., прекрасної форми купола на циліндричній основі та ряду інших елементів.

Стрункі, корінфського ордеру колони, підтримуючі фронтон, утворюють трьохарочний портик, від якого в обидва боки тягнуться горизонталі корпусів. Бічний фасад одного з них також завершується невеликим портиком корінфського ордеру, повернеким на північ з боку вул. Коперніка.

В плануванні бібліотеки, в рішенні фасадів і портиків відчутний тонкий смак маістрів епохи класицизму.

Бібліотека е однією з кращих споруд епохи львівського класицизму Iпол. I9ст.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Опис живопису на куполі.

Сфера купола бібліотеки росписана сюжетом з історії кармеліток.

Автор і час створення живопису невідомі.

В центрі купола-- ліхтар. Навколо ліхтаря, у верхній частині, на світло-сірому фоні зображено в 3/"4му повороті маленькі фігури путті/деякі з них сидять на качелях/,що тримають гірлянди з квітів, перев"язані рожевими стрічками.

На фоні неба - головки херувимів, що виглядають з-за жовто-голубих і рожевих хмар.

Південний бік купола.

По центру зображено фігуру Богоматері в рожевій туніці та голубому плащі, скріпленому на грудях фігурною фібулою. Голова покрита білим мафорієм.Навколо голови - зоряний німб.Ліва рука Богоматері відведена вправо і підтримує вишневий плат,що спадає донизу. На ньому- білий продовгуватий знак "п"ятки". Права рука Богоматері тримає малого І. Христа/в повен зріст/, який благословляє.

Біля ніг І.Христа - ангел з рожевими крилами,що підтримує руками червону з жовтими китицями підставку. На ній зображено Папську буллу. Зліва від ангела - херувим з рожевими крильцями ховається в складках плаща Богоматері.

Вся південна композиція купола нагадує сцену Покрови Богоматері, яка бере під свою опіку монастир і його послушниць.

Південно-західна стіна купола.

Справа від фігури Богоматері зображено двох ангелів з біло-рожевими та біло-голубими розгорнутими крилами.

Ангел,що зліва, до половини скритий в світло-сірих хмарах, одягнений в жовтий хітон.Він повернений вправо, в руках повнрнених в бік Богоматері, - тримає темні прямокутні пластинки з символічними знаками Христа і Богоматері.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Ангел, що справа,/нахилений донизу/,одягнений у білий хітон, через його праве плече перекинуто світло-зелений плащ. Вправій руці він тримає такі ж пластинки,підв"язані на голубій стрічці.

Внизу, на тій же стіні, зображено фігуру монаха, поверненого в /3/4 вправо з піднятою догори/до Богоматері/ правою рукою.

Західна стіна купола.

Тут зображено двох ангелів. Один з них, лівий,з світло-рожеми позгорнутими крилами, одягнений в світло-салатовий хітон і жовтий плащ. До правого боку ангела підвішена невелика коричнева торбинка. Голова ангела, обрамлена коротким темним волоссям, повернена вліво і опущена донизу. На ногах - високі сандалії.

Зліва від аггела - маленький херувимчик в рожевій накидці тримає в лівій руці символічні пластинки.

Ангел,що справа, повернений вліво, голова його,обрамлена коротким світлим волоссям - вправо.Він одягнений в темно- вишневий плащ,кінці якого розвіваються справа. Світло-голубі крила розгорнуті. В руках, направлених вліво,він тримає жовтий кошик з різноманітними квітами. та зеленим листям. Ліва нога відведена вправо.

Внизу,на цій же стіні купола,між фігурами ангелів, зображено,очевидно, фігури трьох "Отців церкви".Видно лише голови,нижня частина живопису затинькована. Голова фігури,що зліва,повернена вліво,обличчя обрамлене круглою сивою бородою,очі закриті. На голові - мітра.

Голова середньої фігури повернена вправо. Очі закриті. Обличчя обрамлене світло-каштановою продовгуватою бородою.

Голова фігури, що справа, повернена ~~вліво~~ вправо.На голові - мітра. Обличчя обрамлене світлою продовгуватою бородою та вусами. Очі закриті.

Між фігурами/середньою і правою/ зображено п"ятираменний хрест.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Північно-західна стіна куполу.

В середній частині стіни зображено ангела,що летить, з розгорнутими світло-сірими крилами. Фігуру його огортає синій плащ,перекинутий через ліве плече. Голова обрамлена коротким світло-коричневим волоссям, погляд направлено донизу. В правій руці, відведеній вліво,він тримає на рожевій стрічці темні пластинки з символічними знаками. В лівій руці,направленій вправо і донизу - вервечку з медальоном. Права нога, в високих світло-жовтих сандаліях, відведена вліво. Ліва,-зігнута в коліні і направлена вправо.

Під фігурою ангела, на тому ж боці стіни, - фігура кармелітки в монашій одежі. На її голові - терновий вінець. Очі підняті догори. На грудях - мало-розбірливий напис " ". можливо - це зображення мучениці Агнешки, на честь якої було споруджено монастир. Збережено лише верхню частину фігури.,нижня - затинькована.

Справа від св. Агнешки - три фігури монашок,що схилили голови докупи і дивляться вниз. Монашка, що зліва, тримає в правій руці пальмову галузку. Руки монашки,що справа, схрещені на грудях. До правого її боку підвішена вервечка.

Північна стіна купола.

По центру зображено фігуру ангела з розгорнутими та піднятими вгору білими крилами. На ньо му - світло-кремовий хітон та вишневий плащ, що складками огортає нижню частину фігури. Голова ангела повернена вліво, обрамлена коротким світлим волоссям. Очі підняті догори. Права рука тримає,підв"язані на голубій стрічці, темні символічні пластинки. Справа - кошик з квітами. Нижня частина фігури скрита в світло-сірих хмарах.

Північно-східна стіна купола.

Тут зобра жено в складному ракурсі, фігуру ангела,що нахилився донизу, в правий бік. Ноги йог,о, в високих голубих сандаліях, зігнуті в колінах і відведені вліво.

Рожево-голубі крила ангела розгорнуті. Він одягнений у

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

бірюзовий хітон іжовту накидку,що складками розвівається навколо фігури. В правій руці - тримає пластинки,підв"язані рожевими стрічками.

В нижньому ярусі, на тому ж боці стіни,зображено фігуру монашки на повен зріст,одягнену в чернечий одяг. Її фігура повернена вправо, права рука відведена вліво і піднята догори. Погляд направлено вгору. Справа від фігури монашки живопис знищено. Зліва - три фігури законниць з похиленими головами. В руці однієї з них/лівої/ галузка лілії.

Східна стіна купола.

Майже по всій площині стіни - велика штукатурна вставка. Збережено лише верхню ліву частину фігури ангела з світло-жовтими крилами ,голова якого обрамлена коротким хвилястим волоссям,повернена влівр і піднята догори. Права рука теж відведена вліво.

Внизу на тому ж боці стіни живопис не збережено.

Південно-східна стіна купола.

На ній зображено фігуру ангела з світло-голубими розгорнутими крилами. Він одягнений в світло-салатового кольору хітон. Складки світло-синьої драперії покривають ноги.

Голова ангела,обрамлена коротким світлим волоссям, повернена вправо. Права рука відведена вліво,вниз. Ліва - піднята догори і підтримує вервечку з медальоном.

Справа , під крилом ангела - дві фігури маленьких ангелів,що тримають ще одну вервечку.

В нижній частині тієї ж стіни, зліва від фігури ангела, зображено фігуру Папи в жовтому плащіз білими відворотами, скріпленому на грудях великою фібулою. Його голова,покрита маленькою червоною шапочкою з білою каймою.Обличчя обрамлене сивою бородою. Ліва рука піднята догори, права відведена вліво.Під лівою рукою жовтого кольору тіара.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

Стан збереження живопису.

Вгорі, навколо ліхтаря, шириною від 7 до 22см. - реставраційна штукатурна вставка, яка відділена від живопису зашпакльованою гіпсом тріщиною.

На південній стіні купола - 5 поздовжніх і 4 поперечних тріщини, теж зашпакльованих гіпсом. Одна з них проходить через зображення І. Христа та Богоматері.

На фоні та фігурах - незначні випади грунту.По всій поверхні - потертості фарбового шару, особливо ,в нижній частині фігур та на зображенні плата в руках Богоматері.

По поверхні живопису - залишки попередніх за білів. В нижній частині купола, на тій же стіні, навколо ніші, живопис затиньковано.

По східній стіні купола проходить 2 поперечних/ї/ тріщини,зашпакльованих гіпсом/довжиною 3,2м та 2м/ і ще 4 такі ж тріщини.

По всій поверхні - незначні випад и грунту, особливо на голові та обличчі херувима, по фігурі та голові ангела.Спостерігаються маленькі волосяні тріщини і потертості фарбового шару. На жовтій драперії ангела -незначне розпилення фарбового шару., залишки попередніх забілів.

В нижній частині тієї ж стіни, висотою до І,2м, покладено по поверхні живопису дуже міцний тиньк.

По західній стіні купола проходять 2 поперечні, зашпакльовані гіпсом, тріщини, довжиною 3,5м та 2м, а також 7 невеликих поздовжних тріщини, теж зашпакльованих.

На тій же стіні , внизу - забіл живопису та штукатурна вставка навколо ніші.

По всій фігурі ангела в червоній драперії - незначні випади грунту, потертості фарбового шару та затьоки,що йдуть від тріщин.

На фігурі ангела,що в салатовому хітоні - спостерігаються досить значні випади грунту.,особливо ,в нижній частині хітону.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

Знизу, на тій же стіні, під фігурою ангела, - досить великі площини з попередніми забілами.

Над головою ангела - раніша реставраційна вставка. /40 на 50см./

По всій площині фарбового шару - потертості та залишки набілів.

На північній стіні купола, над нішею - велика свіжа штукатурна вставка, шириною 2,3м та висотою 70см.

У верхній частині тієї ж стіни, по всій поверхні, залишки попередніх забілів., 2 поздовжніх та 2 поперечних тріщини, зашпакльованих гіпсом.

Тут же , в нижній частині, - живопис затиньковано. По всій поверхні живопису - дрібні колонії плісняви та значні поверхневі забруднення у вигляді пилюки, павутини, кіптяви.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

Рекомендації по проведенню консерваційно-реставраційних робіт

Протягом березня-квітня 1991р. були виконані роботи по дослідженню та розробці методичних рекомендацій по реставрації та консервації стінопису в купольній частині будинку бібліотеки ім. Стефаника

На основі проведених пробних робіт по укріпленню, розчистках, тонуванню стінопису зроблені такі висновки:

1. Усунення зі стінописупізніших багатошарових забілів та тиньку виконувати механічним способомз з допомогою скальпеля а також з застосуванням в окремих місцях водно-спиртового 1:1 компресу.

2. Укріплення авторського тиньку виконувати вапняно-казеїновим розчином:
   вапно - 1 ч.
   пісок - 2-3 ч.
   казеїн - 10%
3. Шпарування тріщин виконувати вапняним розчином
   вапно - 1 ч.
   пісок - 3 ч.
4. Грунт наносити в межах втрат. Склад грунту :
   ПВС - 10% водний розчин
   крейда - до консистенції густої сметани
   олія - 5% від маси грунту
5. Укріплення фарбового шару виконувати 4% розчином СВЕД.
6. Усунення забруднень з поверхні стінопису виконувати 20% розчином дитячого мила на 1% водній емульсії СВЕД. з подальшою промивкою і ретельним вивалковуванням поверхні
7. Провести профілактичну дезинфекцію стінопису 1% водним розчином катапін-бактерициду,
8. Виконати тонування втрат стінопису виключно в їх межах зворотними матеріалами / акварель/.
9. Питання про реконструкцію втрачених фрагментів винести на обговорення науково-реставраційної ради
10. Покрити стінопис захисним шаром - 7% розчином кремній-органічних смол / К-42, К-15/3 / в ксилолі.

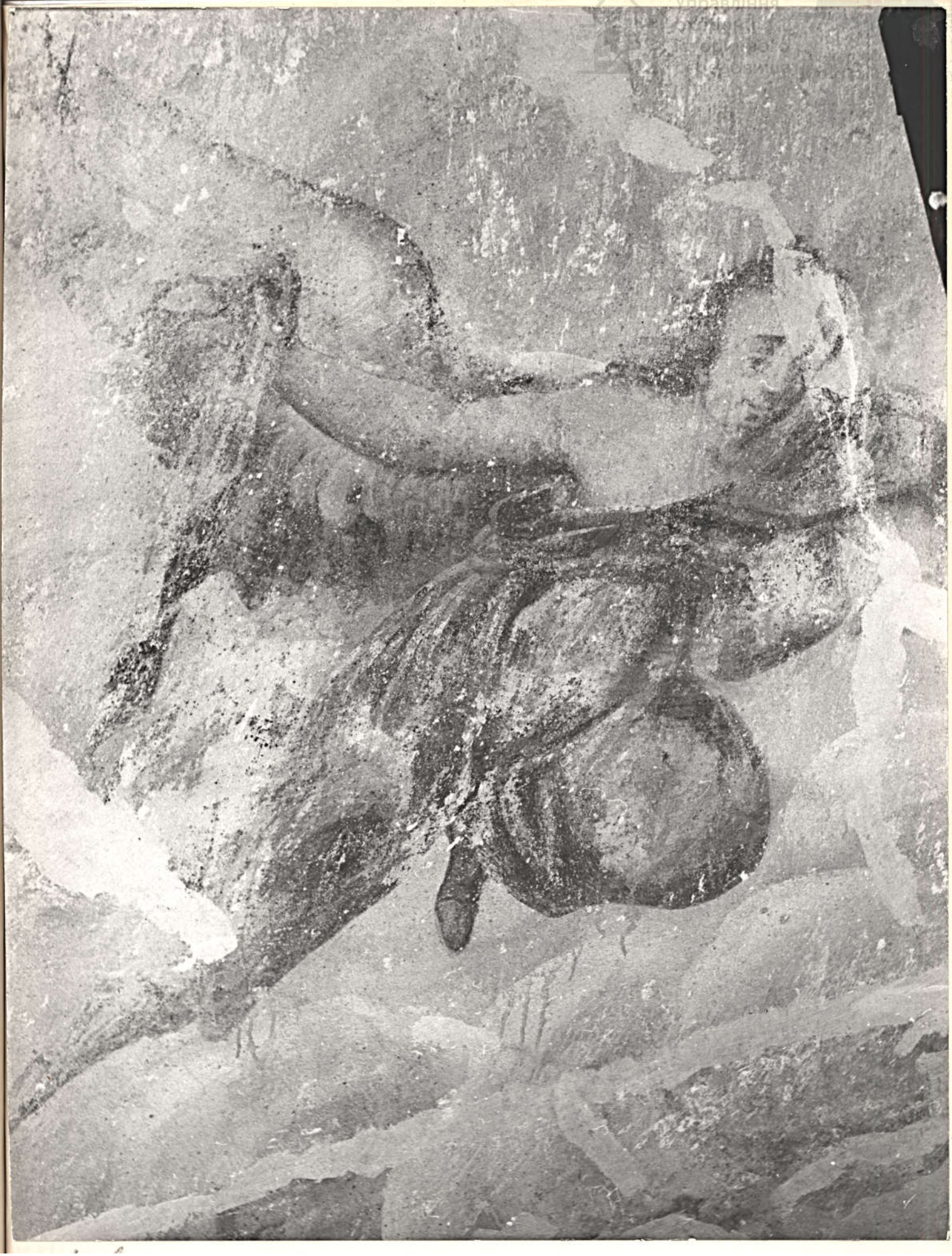
11. Виконати фотофіксацію такартограми реконструкції стінопису.

uma.lvivcenter.org

Південно-західна стіна купола. Фігура ангела. Фрагмент до реставрації.

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Східна стіна купола. Фігура Богоматері з Христом. До реставрації.

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

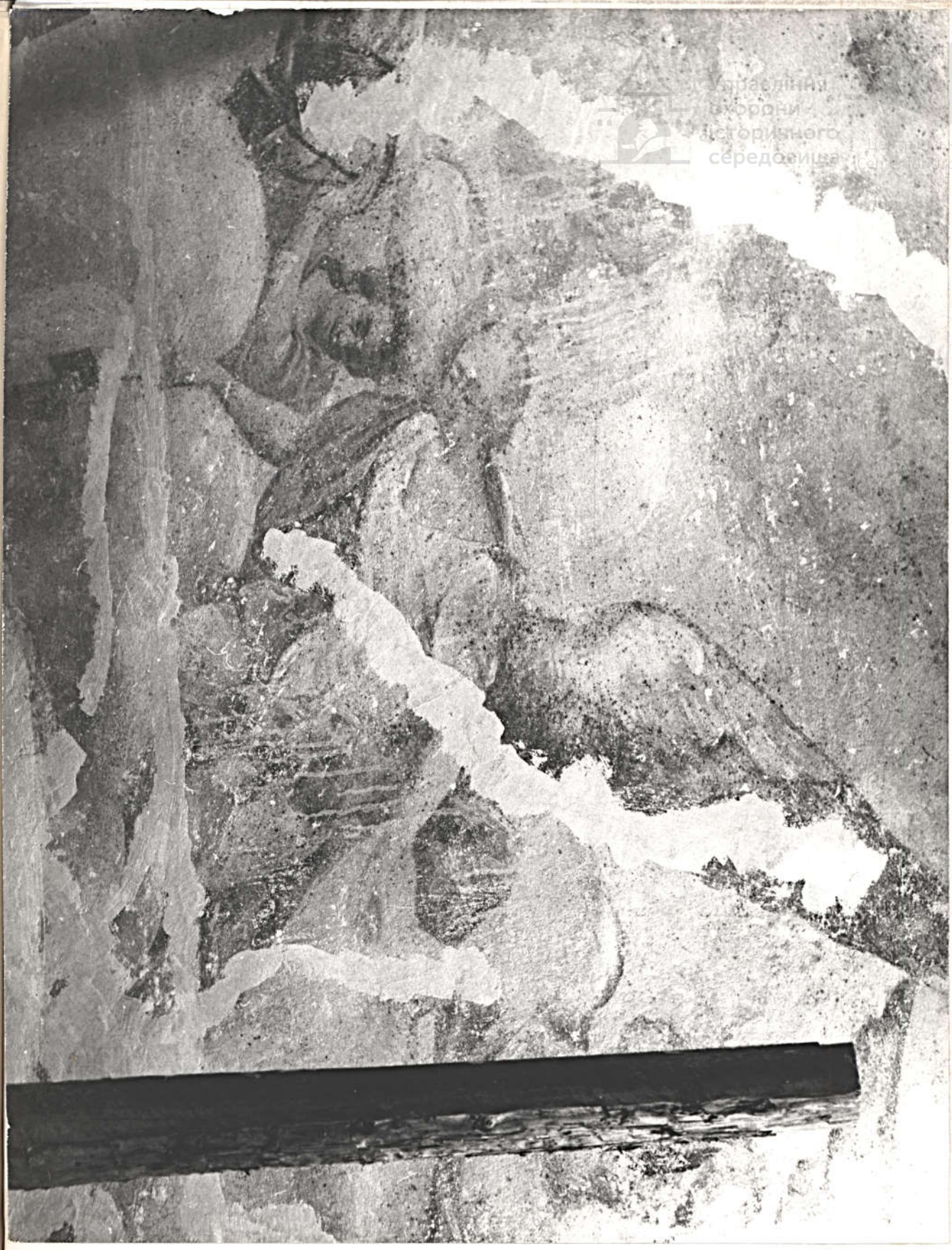

Північно-східна стіна купола. Зверніть, що тримають Папську Булу. До реставрації.

uma.lvivcenter.org

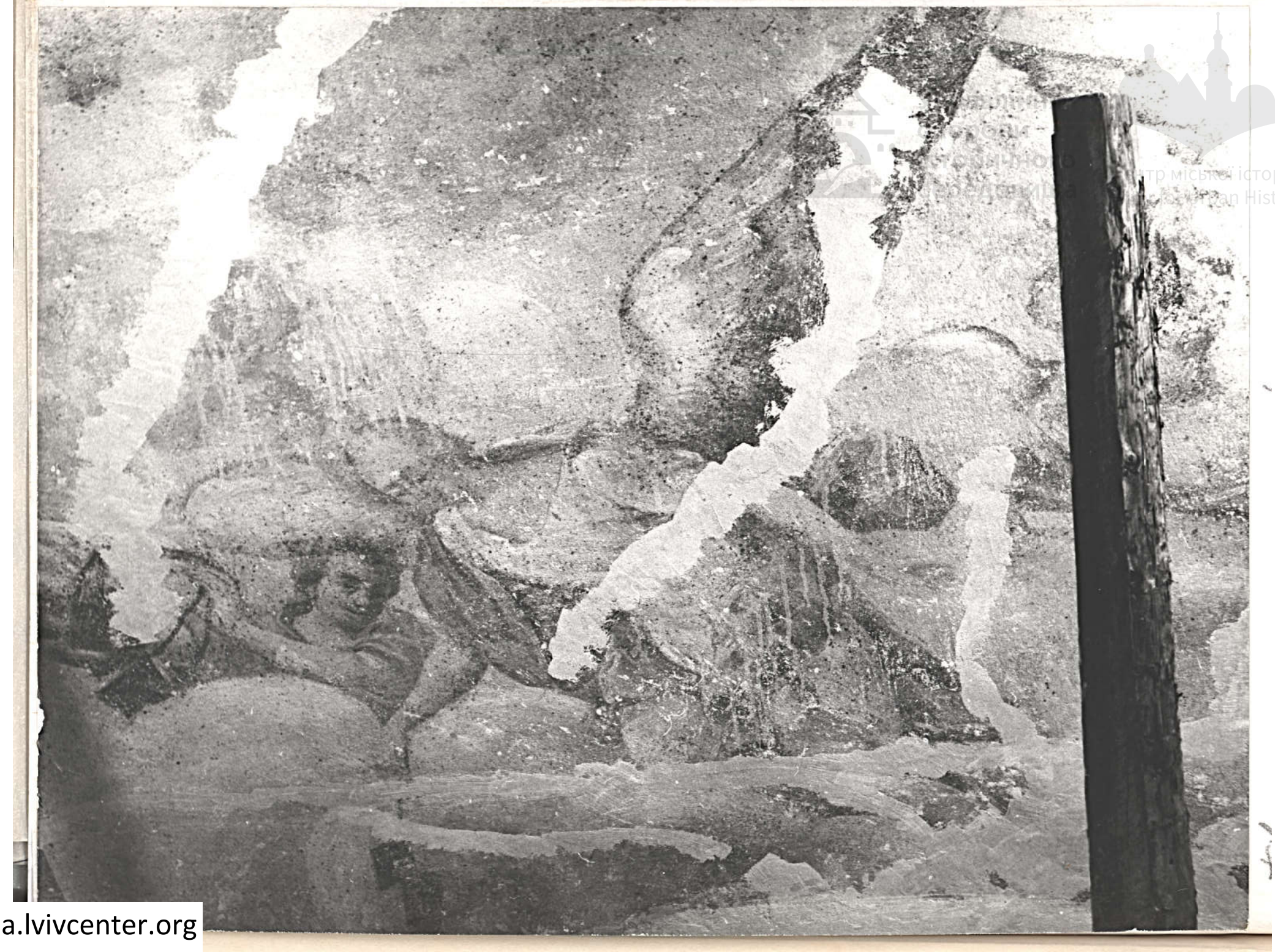

uma.lvivcenter.org

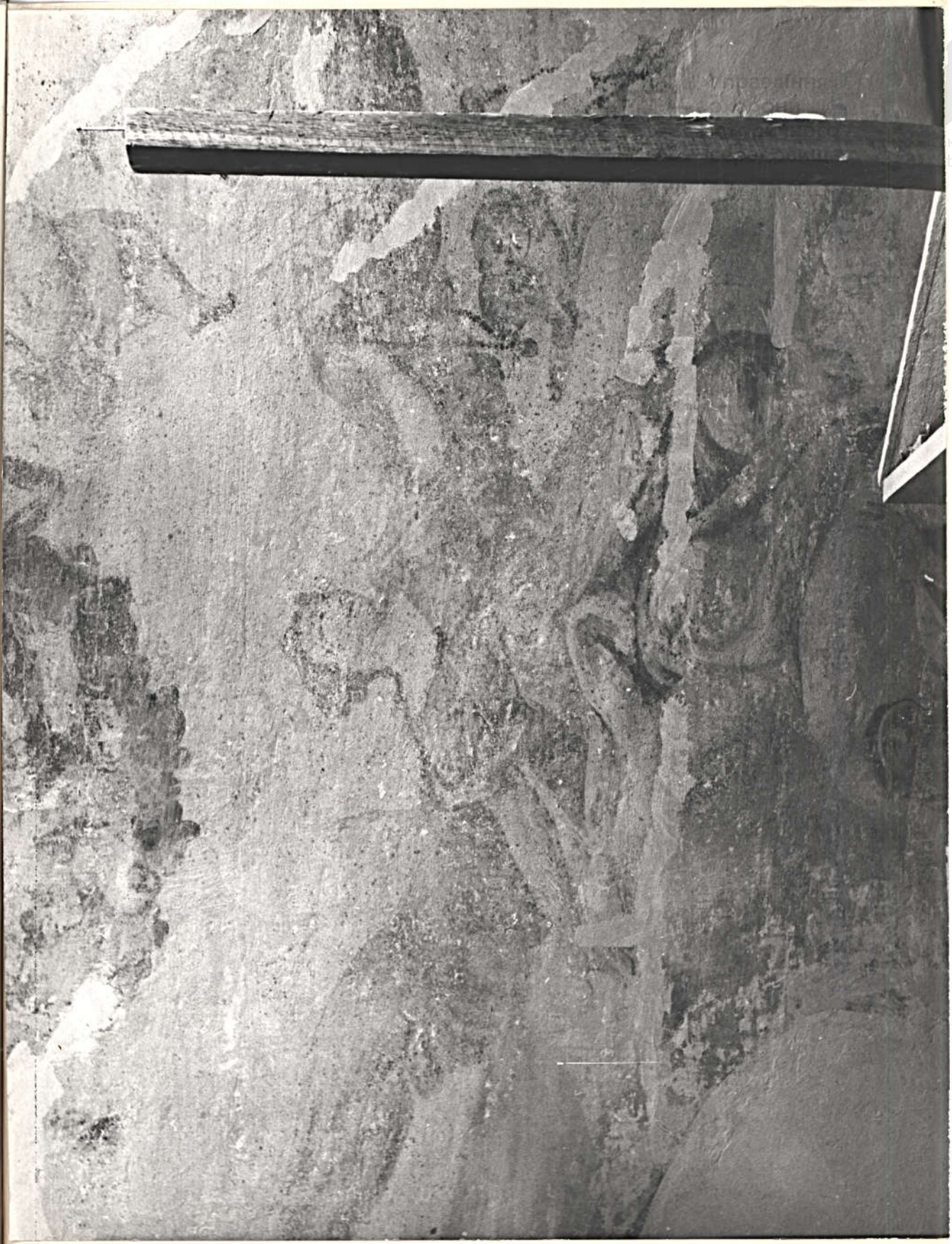

Південна стіна куполо. Фігура ангела
До реставрації.

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History
uma.lvivcenter.org

Центр міської історії
Lviv Urban History
uma.lvivcenter.org

Північно-східна стіна купола. Фігура ангела. До реставрації.

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Північно-західна стіна купола. Фігура ангела.
До реставрації.

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Північно-східна стіна куполу. Фігура ангела.
До реставрації.

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Західна стіна купола. Фігура ангела.
До реставрації.

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Північна східна купола. Фрагмент фігури ангела. До реставрації.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Urban History
uma.lvivcenter.org

Південно-східна стіна купола. Фігура ангела з квітами. До реставрації.

uma.lvivcenter.org

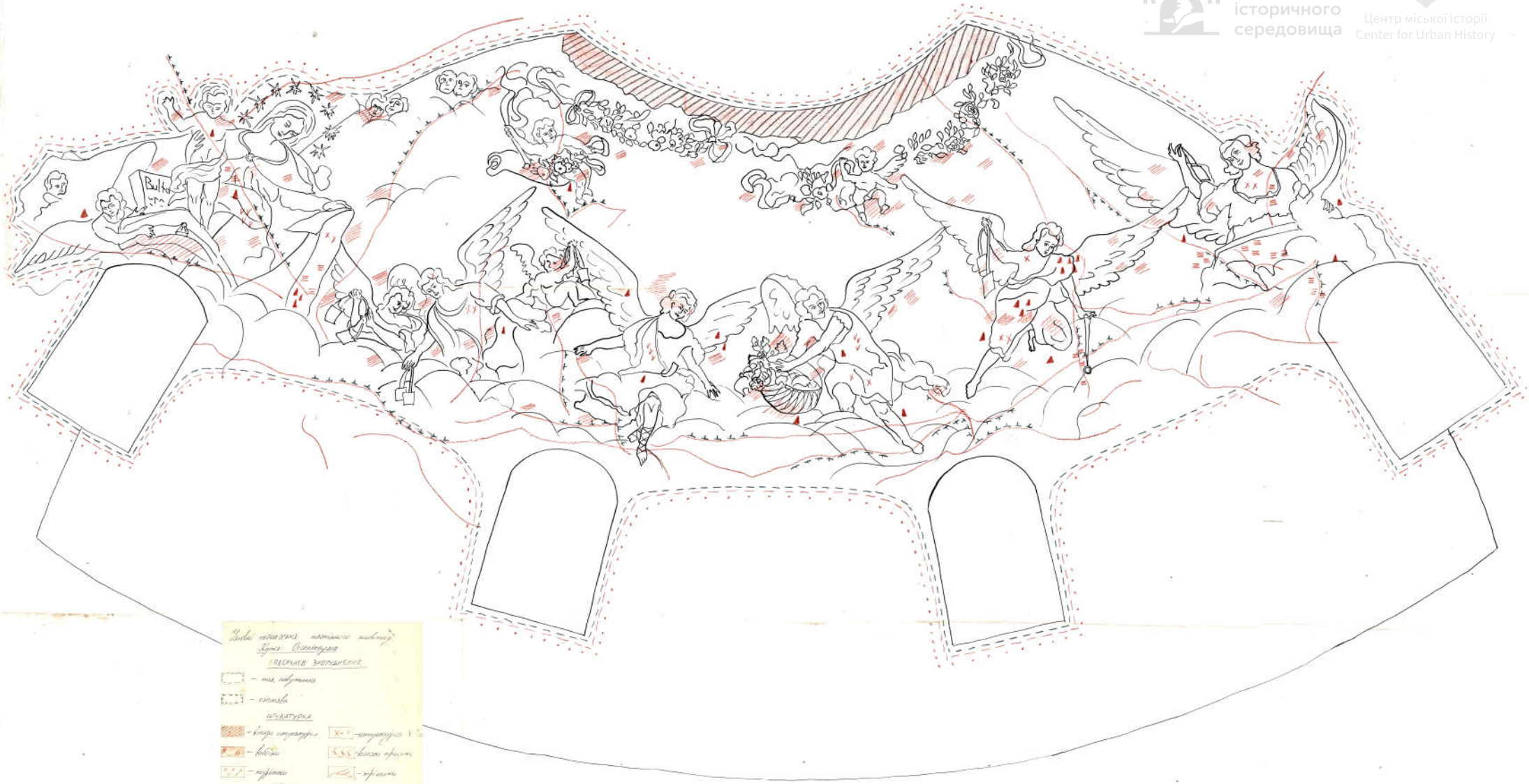

Управління охорони історичного
Центр міської історії
Center for Urban History
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

МАСШТАБ 1:10 см

uma.lvivcenter.org